

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาเอกสารวิชาการเรื่องข้อดีข้อเสียของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ยกร่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการต่อไป โดยกำหนดวิธีการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติรองรับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐแล้ว ยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวกด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ใช้บังคับมาแล้วประมาณ 21 ปี ประกอบกับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา มีเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลข่าวสารที่ให้เปิดเผยได้เป็นการทั่วไปยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนเท่าที่ควร ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกรวดเร็ว ตามระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก ไม่รองรับกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ซึ่งจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลายมิติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเฉพาะการสร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูลของรัฐบาลได้ โดยที่ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ที่สภาปฏิรูปประเทศได้ยกร่างไว้ บัญญัติให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันมาใช้ในการรวบรวม จัดทำ จัดพิมพ์ จัดเก็บ การเปิดเผยเผยแพร่ซึ่งข้อมูลข่าวสารสาธารณะ โดยให้หน่วยงานต้องมีฐานข้อมูลกลางระบบสารสนเทศสำหรับการสืบค้นข้อมูลที่มีการจัดเก็บด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือเว็บไซต์ของหน่วยงาน ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบสารสนเทศและระบบสื่อสารโทรคมนาคมอื่นไว้อย่างชัดเจน อันจะทำให้ประชาชนมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ อีกทั้ง ข้อมูลข่าวสารที่ให้เปิดเผยตามร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. นอกจากเป็นไปตามแนวทางเดียวกับข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แล้วยังให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเป็นการปกป้อง และรักษาสิทธิประโยชน์ ของประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการติดต่อขอรับบริการต่าง ๆ

กับหน่วยงานของรัฐอีกด้วย ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนให้ความสนใจ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะดังกล่าว จึงมีเนื้อหาที่รองรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก สอดคล้องกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งจะช่วยส่งเสริมให้รัฐบาลสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เรื่องการสร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูลได้ จึงสมควร ที่จะแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยนำร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ยกร่างไว้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง หรือยกร่างกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการให้มีความเหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาเอกสารวิชาการเรื่องเรื่องข้อดีข้อเสียของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. สืบเนื่องจากการที่ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นางพัชราภรณ์ อินทรียงค์) ได้เห็นชอบให้นำเรื่องนี้มาศึกษา เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในฐานะที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และรองรับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นางพัชราภรณ์ อินทรียงค์) ที่ได้ให้โอกาสกระผมทำเอกสารวิชาการในเรื่องนี้ และขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการที่เอื้อเฟื้อข้อมูลทางวิชาการ ทำให้เอกสารวิชาการนี้ได้สำเร็จเป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์ หากมีข้อบกพร่องประการใด ขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

นายวิริยะ รามสมภพ

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิดและความเป็นมาของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ	7
2.1 แนวคิดในการรับรองสิทธิของบุคคลในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชน	7
2.2 กฎหมายข้อมูลข่าวสารในต่างประเทศ	8
2.3 กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการของไทย	12
2.4 ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.	44
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการศึกษา	51
3.1 ขอบเขตการศึกษา	51
3.2 ระเบียบวิธีการศึกษา	51
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	52
4.1 กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการกับ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	54
4.2 ข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามรัฐธรรมนูญ	56
4.3 ผลการเปรียบเทียบพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 กับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร สาธารณะ พ.ศ.	57

4.4 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบหลักการการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารสาธารณะตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 กับร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร สาธารณะ พ.ศ.	135
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	158
5.1 สรุปผลการศึกษา	158
5.2 ข้อเสนอแนะ	160
บรรณานุกรม	162
ภาคผนวก	163
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	
ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.	